

dokumentacije, ki pa je arhiv še ni dočakal, obravnava pa se zopet vrsta novih idealnih prostorov za potrebe arhiva. Skratka, nadaljujejo se igre brez meja.

Kot že omenjeno, se je arhivsko gradivo začelo urejati in popisovati po veliki poplavi leta 1954, torej že pred formalno ustanovitvijo zavoda. V začetku je to delo opravljal sam J. Orožen s pomočjo študentov in dijakov celjske gimnazije. Po letu 1961 se je arhiv začel tudi kadrovsko širiti – poleg prof. T. Kolška se je tu zaposlilo še več strokovnih delavcev, kar pa je za veliko količino gradiva komaj zadoščalo. Gradivo, ki ga je arhiv takrat prevzemal, je bilo zelo slabo urejeno, velikokrat celo popolnoma neurejeno, manjkale so tudi spisovne evidence: delovodniki, vpisniki in indeksi. Za osnovna urejevalna dela je bilo porahljeno toliko časa, da ga je zmanjkovalo za raziskovalno delo. Tudi izohrazbena struktura je bila šibka, večinoma so se po letu 1961 zaposlovali delavci s srednjo ali višjo izohrazbo, pri arhivistih z visoko pa je bila visoka stopnja fluktuacije in le malo jih je bilo zaposlenih več kot nekaj let, kar pa se je v zadnjih letih zelo spremenilo.

Zgodovinski arhiv je začel izdajati publikacije zelo pozno, prvo šele leta 1982 in v začetku bolj poredko, sedaj pa se je stanje izboljšalo. Arhiv izda na leto tudi po tri publikacije, pripravi pa jih še več, vendar zaradi pomanjkanja denarja ne izidejo.

Pregled izdanih publikacij Zgodovinskega arhiva v Celju

Preteklost Celja v arhivskih dokumentih; 1982

Vodnik po fondih in zbirkah Zgodovinskega arhiva v Celju, 1985

Milko Mikola: Mestni ljudski odhor Celje 1945-1954; inventar, 1987

Uprava in sodstvo v arhivskih dokumentih; razstavni katalog, 1986

Razvoj celjske gimnazije od ustanovitve do danes; razstavni katalog, 1992

Vida Berkopce, Ivanka Zaje-Cizelj, Hedvika Zdovec: Okrajni uradi; inventar, 1993

Milko Mikola: Arhivsko gradivo o industrijskih podjetjih na Celjskem do leta 1945; inventar, 1993

Metka Bukošek, Hedvika Zdovec: Mestna občina Celje; inventar, 1993

Ivanka Zaje-Cizelj: Mestne šole Celje; inventar, 1993

Milko Mikola: Sodni procesi na Celjskem 1944-1951; študija, 1995

Milko Mikola: Podobe starih industrijskih podjetij; razstavni katalog, 1995

Milko Mikola: Stara industrijska podjetja na Celjskem; študija, 1996

Bojan Himmlerreich: Gradivo okupatorjevih civilnih organov 1941-1945; inventar, 1996

Metka Bukošek, Ivanka Zaje-Cizelj: Šolski sveti 1864-1941; inventar, 1996

Priročnik za strokovno obdelavo arhivskega gradiva pravosodnih organov, I. del, Izbor zakonov in predpisov, Ljubljana 1996

Po dveh letih dela je pripravljen prvi del "Priročnika za strokovno obdelavo arhivskega gradiva pravosodnih organov", ki vsebuje izbor tistih zakonov in drugih predpisov, za katere smo menili, da jih je potrebno pri strokovni obdelavi arhivskega gradiva nujno upoštevati. Prvi del priročnika je torej osnovni pripomoček pri strokovni obdelavi arhivskega gradiva in je hkrati osnova za sestavo ostalih treh delov priročnika, v katerih bodo predstavili v drugem delu pravne sisteme in organizacijo pravosodnih organov, v tretjem delu strokovno obdelavo pravosodnih fondov in v četrtem delu pravno terminologijo.

Pri sestavi prvega dela priročnika nas je najprej presenetila številka 1160 predpisov, ki smo jih zbrali, in to ob dejstvu, da smo verjetno kakšen predpis, ki bi ga bilo dohro navesti, preje izpustili, kot pa da je kakšen odveč. Ohdohje, ki smo ga zajeli, predstavlja tiste predpise, ki so začeli veljati pred 250 leti, čeprav nekateri od njih (v ohdohju oziroma v območju Beneške republike) datirajo v 14. stoletje. V teh 250 letih je bilo območje Republike Slovenije v trinajstih državno-pravnih sistemih, katerih predpisi s področja pravosodja so vplivali na nastanek pravosodnih organov in njihovo gradivo. Ti državno-pravni okviri so nam bili vodilo pri razdelitvi seznama predpisov, ki so razvrščeni kronološko. Za kronološki seznam v okviru posamezne države smo se odločili zaradi namena oziroma vsebine predpisov. Če bi želeli predpise razvrstiti vsebinsko, bi morali precejšnje število predpisov navajati pod različnimi vsebinami, zato pa smo raje dodali stvarni indeks, ki pod geslom vsebuje zaporedno številko predpisa.

Vsak državno-pravni okvir smo opremili s skromnimi zemljevidi meje Republike Slovenije in tedanjimi državnimi mejami ter jih komentirali s kratkimi navedbami nastanka, razvoja in konca oblasti tiste države na ozemlju današnje Slovenije. Natančnejši opis pravnih sistemov in organizacije pravosodja bo sledil v drugem delu priročnika. Pred navedbo seznama predpisov smo navajali predvsem uradne publikacije, ki vsebujejo predpise. Poudarek je na virih, ki smo jih uporabili pri sestavi seznama, pri čemer smo navedli še leta izhajanja, način navajanja in imetnike uporabljenih virov. Tu smo se ponovno morali odločiti, ali bomo navedli vse imetnike, ali le arhive in tiste knjižnice, v katerih smo vire dohili. Odločili smo se za slednje. Zavedamo se, da je bila takšna odločitev najlažja in ne najboljša. V teh puglavjih smo dudali (če nam je bilo znano oziroma dostopno) še nekaj zbir predpisov oziroma literature, v kateri je govorila o pravosodnih predpisih. Ta del priročnika je prav gotovo najbolj pomanjkljiv. Zbrati vso literaturo, vse izdaje zakonov in predpisov bi bil preohsežnejši zalogaj, ne nazadnje je namen priročnika zbrati predpise, ne pa

vse literature, v kateri so ti prepisi navedeni oziroma so predstavljali vire za njihov nastanek.

Pri navajanju prepisov smo želeli doseči enoten način navajanja. Ker smo predpise sestavili kronološko, smo vsak predpis najprej datirali z datumom sprejetja predpisa. V starejših časih (18. in prva polovica 19. stoletja) prepisi niso vsebovali naslova, zato so v poglavju Habsburška monarhija - avstrijski del prepisi opisani vsebinsko. Če so bili predpisi objavljeni v slovenščini, nismo navajali predpisa tudi v drugem tujem jeziku. Glede na težko razumljivost slovenskega pravnega jezika 19. stoletja oziroma vpliva srbohrvaškega jezika v 20. stoletju smo bili v dvomih, ali prepis slobodno prepisati ali pa ga vsaj delno posloveniti. Odločitev je bila težka, zato je bila nekolikokrat izbira prepuščena avtorjem in redakcijskemu odboru. V primeru, ko predpis ni bil izdan v slovenščini, smo naslov oziroma vsebino predpisa smiselno prevedli v slovenščino. Navajanje predpisov oziroma odločitev za izbor kratice virov, ki smo jih uporabili, je predstavljal poseben problem, zaradi katerega smo dodali na koncu posebno poglavje uporabljenih kratice virov. Če je bilo možno, smo uporabili uveljavljene kratice. Zaradi možnega podvajanja kratice smo se odločili za uvedbo novih oziroma drugačnih od običajnih. Ravno tako smo se skušali držati vrstnega reda oziroma obsega nadaljnjih delov navajanja. Na drugo mesto smo postavili leto izdaja vira, ki mu navadno sledi številka zvezka (kosa, dela) uradnega lista oziroma vira, številka predpisa in strani. Po potrebi smo predpis opremili z opombo, če je bila ta potrebna zaradi vsebine predpisa.

Na koncu moramo poudariti, da je ta del priročnika, kot tudi vsi nadaljnji, rezultat kolektivnega dela članov delovne skupine za pravosodne fonde in drugih sodelavcev iz vseh slovenskih arhivov (Marjeta Arlamič - *Arhiv Republike Slovenije*, Bojana Aristovnik - *Zgodovinski arhiv v Celju*, Žarko Bizjak - *Zgodovinski arhiv Ljubljana*, Metka Bukošek - *Zgodovinski arhiv v Celju*, mag. Darko Darovec - *Pokrajinski arhiv Koper*, Metka Gombač - *Arhiv Republike Slovenije*, mag. Borut Holman - *Pokrajinski arhiv Murihar*, mag. Brane Kuzina - *Arhiv Republike Slovenije*, dr. Duša Krnel-Umek - *Pokrajinski arhiv Koper*, Lilijana Vidrih-Lavrenčič - *Pokrajinski arhiv v Novi Gorici*, Tjaša Mrgole-Jukič - *Zgodovinski arhiv v Ptuj*, Emica Ogrizek - *Pokrajinski arhiv Murihar*, dr. Nevenka Troha - *Arhiv Republike Slovenije* in dr. Jože Žontar - *Arhiv Republike Slovenije*) in Metke Fujs iz Pokrajinskega muzeja v Murski Soboti. K sodelovanju smo povabili naše kolege v pokrajju (Marjeto Čampa, Antošo Leskovec in dr. Ljubo Umek), ki so s svojim delom in preilogi omogočili, da je prvi del priročnika sploh lahko izšel kompleten in v izvelani obliki. Ravno skupinsko delo, ki je najtežje, je največja odlika priročnika in rezultat zavesti, da takšne publikacije potrebujemo.

Brane Kuzina, Žarka Bizjak

Evropska vrhunska arhivska konferenca, München 26. - 27. marca 1996

Konferenca, ki jo je organiziral Mednarodni arhivski svet/Koordinacijski odbor za evropske programe (ICA/EUR), je potekala v Münchnu 26. in 27. marca 1996, zastopanih pa je bilo 25 evropskih držav, Izrael, ZDA, Svet Evrope, Evropska komisija, Unesco, European commission on preservation and access (Amsterdam), Open society archives (Budimpešta), Evropski univerzitetni inštitut (Firence) ter Mednarodni inštitut arhivskih znanosti (Maribor). Udeležence sta najprej pozdravila dr. Walter Jarosebka, generalni direktor bavarskih državnih arhivov, v imenu Hansa Zehetmairja, podpredsednika bavarske vlade in ministra za šolstvo, verske zadeve, znanost in umetnost ter v svojem imenu ter dr. Norbert Reimann, predsednik Društva nemških arhivarjev. Prvi je opozoril na akcijo pri razmejitvi fondov med arhivi, ki jo že vrsto let izvajajo v Bavarskem glavnem državnem arhivu, ter pomen regionalizma, ki je politični cilj, odraziti pa se mora tudi v arhivih. Reimann pa je poudaril važnost tega srečanja, ki mora biti v znamenju sodelovanja ter enotnosti v različnosti. Opozoril je na letošnje arhivsko zborovanje nemških arhivarjev v Darmstadtu v času od 17. do 20. septembra, ki bo združeno s posvetovanjem nacionalnih arhivskih društev na temo Vloga arhivskih društev pri strokovnem izobraževanju.

Za konferenco so bili pripravljene trije referati. Erik Nurberg (Nacionalni arhiv Švedske) je govoril o sodelovanju med arhivi v Evropi v letih 1989-1991 in tudi še kasneje, to je v času velikih političnih sprememb. Podrobno je opisal akcije, ki so septembra 1992 pripeljale do ustanovitve koordinacijske skupine za evropske dejavnosti pri Mednarodnem arhivskem svetu (kasneje preimenovana v Koordinacijsko telo za evropske programe). V letu 1993 je delovala še ad hoc skupina, ki ji je predsedoval Jean Favier (Nacionalni arhiv Francije, Pariz), in je prav tako pripravila program evropskega sodelovanja. Ta je predvideval ugotovitev kontaktnih oseb znotraj institucij EU, določitev programa sodelovanja s Svetom Evrope, pospeševanje strokovnega in tehničnega sodelovanja med vsemi evropskimi državami, pospeševanje sodelovanja med vzhodom in zahodom evropskega kontinenta ter vzpodbujanje raziskav, ki imajo za cilj napredek stroke.

Sarah Tyacke (Public Records Office, London) je govorila o smernicah Evropskega koordinacijskega odbora, ki so obsegale: koordiniranje programa materialnega, zakonskega in tehničnega sodelovanja z arhivsko skupnostjo Ruske federacije, Centralno in Vzhodno Evropo, delovanje kot informacijsko mesto za bilateralne in multilateralne dogovore, kakor tudi olajšanje uporabe finančnih virov, delovanje kot forum za diskusijo o težavah, ki bi se pojavile, vzpodbujanje dostopa do evropske kulturne dediščine na arhivskem področju, pospeševanje poklicnega izobraže-